

S. Sayısı : 85

Genel nüfus sayımı hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Adalet ve Bütçe Komisyonları raporları (1/406)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/288, 6/580

13 . III . 1945

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Genel nüfus sayımı hakkında hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . III . 1945 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

**Başbakan
Ş. Saracoğlu**

1945 Genel Nüfus Sayımı Kanun tasarısı gerekçesi

Bütün medeni memleketlerde olduğu gibi, memleketimizde de muntazam fasıllarla genel nüfus sayımı yapılması bir ihtiyaç ve zaruret haline gelmiş bulunmaktadır. Bilhassa memleketimizde nüfusun ölüm, doğum ve göç hareketlerini takibe imkân verecek yeterli kurulun henüz kurulamamış bulunması sebebiyle, nüfusumuzun sayıca durumunu anlamak için her beş yılda bir nüfus sayımı yapılması lüzumu daha çok kendini duyurmaktadır.

Esasen nüfus hareketlerine ait kayıtların endüzenli bulunduğu memleketlerde bile, nüfusun yaş tahsil, ve medeni hal ve meslek durumları ve dolayısıyla sosyal ve iktisadi bünyesindeki gelişmeleri gütmek için vakit vakit nüfus sayımları yapılmakta ve bunlar mufassalan tasnif edilerek sonuçları yayınlanmaktadır.

Eski Sayım Kanunu tasarısı, bu düşüncelere dayanılarak ve bundan önceki sayımlara ait kanunların genel esasları gözönünde tutularak hazırlanmıştır.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/406

Karar No. 18

28 . III . 1945

Yüksek Başkanlığa

Genel nüfus sayımı hakkında hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gönderildiğini bildiren Başbakanlığın 13 Mart 1945 tarihli yazısı Encümenimize havale edildiğinden İstatistik

Genel Müdürü bulunduğu halde okundu ve görüşüldü.

Memleket nüfusunun sayıca durumunu belirtmek amacıyla hazırlanmış olan tasarının, Hükümet idaresi gereklerine uygun bulunduğu gö-

rülmüş ve tasarı maddelerinin teklif olunduğu gibi kabulüne karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri K. Baş.	Başkan V.	Sözcü
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
C. Uybadaın	A. Tüzün	E. Ergin
Kâtip		
Giresun	Ankara	Balıkesir
N. Osten	F. Daldal	S. Uzay

Balıkesir	Bolu	Bursa
A. Firidoğlu	H. Ş. Adal	F. Güvendiren
Elâziğ	Erzincan	Erzurum
İ. Yalçın	Ş. Sökmensüer	N. Elgün
Gazianteb	Gümüşane	Kars
Dr. A. Melek	R. Güreli	E. Özoguz
Kayseri	Konya	Malatya
A. H. Kaluç	Ş. Ergun	E. Barkan
Sivas	Trabzon	Zonguldak
E. Dizdar	S. Abanozoğlu	R. Vardar

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/406

Karar No. 17

11 . IV . 1945

Yüksek Başkanlığa

Genel nüfus sayımı hakkında hazırlanan ve Bakanlar kurulunun 9 . III . 1945 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı, Komisyonumuza da havale buyurulmakla İstatistik Umum Müdürü hazır olduğu halde incelendi, görüşüldü.

1945 yılında yurdumuzda yapılacak genel nüfus sayımı için hazırlandığı anlaşılan bu tasarı; gerekçesine ve ihtiva ettiği hüküm ve esaslara göre Komisyonumuzca da muvafık görülmüş ve bazı kelime, ibare değişiklikleriyle aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Ko. Bş.	Bu rapor özcüsü	Kâtip
Kayseri	Kayseri	Manisa
R. Özsoy	C. Tüzel	F. Uslu
Antalya	Balıkesir	Denizli
N. Aksoy	O. N. Burcu	N. Küçüka
Denizli	İzmir	Kastamonu
H. Günver	E. Oran	A. Binkaya
Kocaeli	Konya	Malatya
S. Artel	H. Karagülle	Dr. C. Özelçi
	Rize	
	S. A. Dilemre	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/406
Karar No. 53

13 . IV . 1945

Yüksek Başkanlığa

Genel nüfus sayımı hakkında hazırlanıp Başbakanlığın 13 . III . 1945 tarihli ve 6/580 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı İçişleri ve Adalet Komisyonları raporları ile birlikte komisyonumuza verilmekle İstatistik Genel Müdürü ile Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel müdürü hazır oldukları halde incelenip görüşüldü :

Nüfus hareketlerini anlamak maksadı ile her beş yılda bir yurtda yapılması âdet haline gelen nüfus sayımının 1945 yılında da yapılmasını sağlamak üzere hazırladığı ve geçen sayım için kabul edilen kanunun hemen bir eşiği olduğu anlaşılan kanun tasarısı alınan izahlara ve gerekçesine göre Komisyonumuzca da esas bakımından kabul edilmiştir.

Adalet komisyonunun hazırladığı tasarı Komisyonumuzca da uygun görülmüş ise de bunun üzerinde bazı kelime değişiklikleri yapılmak gerekmiştir.

Tasarının altıncı maddesinde nüfus sayımında çalışacak Genel Müdürlük memurlarının iki aylık tutarında bir fazla çalışma ücreti verilmesi esası da vardır. Geçen sayım kanununda da bu esas kabul edilmiş ise de bugünkü hayat şartlarına

göre bu işte çalışacak memurların daha çok para harcamak zorunda kalacakları Komisyonumuza anlatılmış ve Komisyonumuzca da ileri sürülen sebepler yerinde ve bu miktarın üç aylık tutarına çıkarılması uygun görülmüş ve maddede ona göre bir düzeltme yapılmıştır.

Yukarıda bildirilen şekilde yeniden hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın onayına konmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Kastamonu	Edirne	Tokad
<i>T. Coşkan</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>H. N. Keşmir</i>
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Bitlis
<i>F. Öymen</i>	<i>R. Alpman</i>	<i>B. Osma</i>
Çanakkale	Diyarbakır	Diyarbakır
<i>S. T. Arsal</i>	<i>R. Bekit</i>	<i>Ş. Uluğ</i>
Giresun	Giresun	İstanbul
<i>M. Akkaya</i>	<i>A. Sayar</i>	<i>H. Kortel</i>
İstanbul	Kütahya	Manisa
<i>H. Ülkmen</i>	<i>H. Pekcan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Mardin	Muğla	Rize
<i>R. Erten</i>	<i>H. Kitabcı</i>	<i>T. B. Balta</i>
Samsun	Yozgad	Zonguldak
<i>M. A. Yörüker</i>	<i>S. İçöz</i>	<i>E. Erişirgil</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Genel nüfus sayımı hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1945 yılında Türkiye Cumhuriyetinde genel nüfus sayımı yapılacaktır.

MADDE 2. — Sayımda halkın cevap vermeğe mecbur olacakları sorularla, binalara numara konulması, mevzii deneme sayımları yapılması gibi nüfus sayımının sonuçlarını temin için lâzımgelen bütün tedbirler ve

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Genel nüfus sayımı hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1945 yılında Türkiye Cumhuriyetinde genel nüfus sayımı yapılacaktır.

MADDE 2. — Sayımda halkın cevap vermek zorunda olacakları sorularla, binalara numara konulması, mevzii deneme sayımları yapılması gibi nüfus sayımının sonuçlarını sağlamak için gereken bütün ted-

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Genel nüfus sayımı hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynıyle.

MADDE 2. — Sayımda halkın cevap vermek zorunda olacakları soruları, binalara numara konulması, yer yer deneme sayımları yapılması gibi nüfus sayımının sonuçlarını sağlamak için gereken bütün ted-

Hü.

esaslar İstatistik Umum Müdürlüğü ile Dahiliye Bakanlığınca tesbit ve tâyin olunur.

MADDE 3. — Nüfus sayımı işini yapmak üzere memlekette okur yazar her şahıs, vali, kaymakam ve bucak müdürleri tarafından kendilerine verilecek sayım ve kontrol memurluğu ödevini kabule ve gösterilecek usuller dairesinde bu işi yapmağa mecburdurlar.

Sayım işinin temini için, icabeden yerlerde, bir haftayı geçmemek üzere öğretim kurumlarının çalışmalarına ara verilir.

Memleketin güvenlik ve inzibat işleriyle, adli güdümün yapılabilmesi ve sıhhi ve genel hizmetlerle yüksek iktisadi işlerin aksamaması için nüfus sayımı memurluğundan istisnası icabeden yargıç, memur ve sair şahıslar, Bakanlar Kurulunun kararlaştıracağı esaslar dairesinde valiler tarafından tesbit ve tâyin olunur.

MADDE 4. — Sayım memurluğu ödevini makbul bir özre dayanmaksızın kabul etmeyenlerle, sayım işleri hakkındaki talimatnameler geçerliğine aykırı harekette bulunanlardan 5 liradan 25 liraya kadar ve sayım memurluğuna tâyin olunanların bu ödevi kabul etmelerine engel olanlardan 10 liradan 50 liraya kadar hafif para cezası alınır. Bu cezalar sayım yapılan yerin en büyük mülkiye âmiri tarafından tertip olunur.

Bu cezalar aleyhine itiraz ve temyiz olunamaz.

MADDE 5. — Dördüncü maddede gereğince tertip edilen para cezasını vermeyenler hakkında,

Ad. K.

birler ve esaslar İstatistik Umum Müdürlüğü ile Dahiliye Bakanlığınca belirtilir.

MADDE 3. — Nüfus sayımı işini yapmak üzere memlekette okur yazar her kişi, vali, kaymakam ve bucak müdürleri tarafından kendilerine verilecek sayım ve denetleme memurluğu ödevini kabul ve gösterilecek usullere göre bu işi yapmak zorundadırlar.

Sayım işini sağlamak için gereken yerlerde bir haftayı geçmemek üzere öğretim kurumlarının çalışmalarına ara verilir.

Memleketin güvenlik ve inzibat işleriyle, adli güdümün yapılabilmesi ve sıhhat ve genel hizmetlerle yüksek iktisat işlerinin aksamaması için nüfus sayımı memurluğundan istisnası gereken yargıç, savcı, memur ve sair kişiler, Bakanlar Kurulunun kararlaştırılacağı esaslara göre valiler tarafından belirtilir.

MADDE 4. — Sayım memurluğu ödevini makbul bir özre dayanmaksızın kabul etmeyenlerle, sayım işleri hakkındaki talimatnameler geçerliğine aykırı harekette bulunanlardan beş liradan 25 liraya kadar ve sayım memurluğuna tâyin olunanların bu ödevi kabul etmelerine engel olanlardan 10 liradan 50 liraya kadar hafif para cezası alınır. Bu cezalar sayım yapılan yerin en büyük mülkiye üstü tarafından verilir.

Bu cezalar aleyhine itiraz ve temyiz olunamaz.

MADDE 5. — Dördüncü maddede gereğince tertip edilen para cezasını vermeyenler hakkında,

B. K.

birler ve esaslar İstatistik Genel Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığınca belirtilir.

MADDE 3. — Nüfus sayımı işini yapmak üzere memlekette okur yazar her kişi, vali, kaymakam ve bucak müdürleri tarafından kendilerine verilecek sayım ve denetleme memurluğu ödevini kabul ve gösterilecek suallere göre bu işi yapmak zorundadırlar.

Sayım işini sağlamak için gereken yerlerde bir haftayı geçmemek üzere öğretim kurumlarına ara verilir.

Memleketin güvenlik ve inzibat işleriyle, adli güdümün yapılabilmesi ve sağlık ve genel hizmetlerle yüksek ekonomi işlerinin aksamaması için nüfus sayımı memurluğundan istisnası gereken yargıç, savcı, memur ve vesair kişiler, Bakanlar Kurulunun kararlaştırılacağı esaslara göre valiler tarafından belirtilir.

MADDE 4. — Adalet Komisyonunun 4 nci maddesi aynıyle.

MADDE 5. — Adalet Komisyonunun 5 nci maddesi aynıyle.

Hü.

en büyük mülkiye memurları tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılacak yazı üzerine barış yargıçlığına, caza görenlerin kendileri getirilmeksizin her bir lira için bir gün hapsedilmelerine karar verilir.

Hapis müddeti bir ayı geçemez. Bu kararlar temyize tâbi değildir. Hapsin yerine getirilmesinde Türk Ceza Kanununun 19 neu maddesi uygulanır.

MADDE 6. — Oturdukları belde dışında sayım ve kontrol memurluğu ile ödevlendirilecek olanlara yalnız hakikî yol masrafı verilir.

İstatistik Umum Müdürlüğü memurlarından sayım hazırlığı ve numarataj kontrolü işlerinde çalıştırılacaklara, Bakanlar Kurulu kararıyla bir defaya mahsus olmak üzere, en çok iki aylık tutarı nispetinde fazla çalışma ücreti ödenebilir.

Bu gider ve ücretlerle, sayımın sonuçlarını almağa matuf bütün giderler nüfus sayımı tahsisatından ödenir.

MADDE 7. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanunun geçerliğini yürütmeğe Bakanlar Kurulu memurdur.

Başb.

Ad. B.

Ş. Saracoğlu

A. R. Türel

M. M. B.

Da. B.

A. R. Artunkal

Hilmi Uran

Ha. B.

Ma. B.

H. Saka

N. E. Sümer

Mf. B.

Na. B.

Yücel

Sırrı Day

İk. B.

S. İ. M. B.

Fuad Sirmen

Dr. S. Konuk

G. İ. B.

Zr. B.

Suad H. Ürgüblü

Ş. R. Hatipoğlu

Mü. B.

Ti. B.

A. F. Cebesoy

C. S. Siren

Ad. K.

en büyük mülkiye üstü tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılacak yazı üzerine sulh yargıçlığına, ceza görenlerin kendileri getirilmeksizin her bir lira için bir gün hapis edilmelerine karar verilir.

Hapis süresi bir ayı geçemez. Bu kararlar temyiz olunamaz. Hapisin yerine getirilmesinde Türk Ceza Kanununun 19 neu maddesi uygulanır.

MADDE 6. — Oturdukları belde dışında sayım ve denetleme memurluğu ile ödevlendirilecek olanlara yalnız gerçek yol masrafı verilir.

İstatistik Umum Müdürlüğü memurlarından sayım hazırlığı ve numarataj denetleme işlerinde çalıştırılacaklara Bakanlar Kurulu kararıyla, bir defaya mahsus olmak üzere, en çok iki aylık tutarı nispetinde fazla çalışma ücreti ödenebilir.

Bu gider ve ücretlerle, sayımın sonuçlarını almağı sağlayacak bütün masraflar nüfus sayımı ödeneginden verilir.

MADDE 7. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

B. K.

MADDE 6. — Oturdukları belde dışında sayım ve denetleme memurluğu ile ödevlendirilecek olanlara yalnız gerçek yol masrafı verilir.

İstatistik Genel Müdürlüğü memurlarından sayım hazırlığı ve numaralama denetleme işlerinde çalıştırılacaklara Bakanlar Kurulu kararıyla bir defaya mahsus olmak üzere en çok üç aylık tutarı nispetinde fazla çalışma ücreti ödenebilir.

Bu gider ve ücretlerle sayımın sonuçlarını almağı sağlayacak bütün giderler nüfus sayımı ödeneginden verilir.

MADDE 7. — Adalet Komisyonunun 7 nci maddesi aynıyle.

MADDE 8. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.